

Masofaviy Ta'lim Texnologiyalari Va Ularning Ta'lim Jarayonida Qo'llanilishi

Ernazarov Alisher Ergashevich

Samarqand iqtisodiyot va servis institute o'qituvchisi

Toxirov Sur'at

Samarqand iqtisodiyot va servis institute talabasi

Zamonaviy axborot jamiyatida masofaviy ta'lim texnologiyalari ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylandi. O'qitishning ushbu innovatsion usullari ta'limni joydan va vaqtdan qat'i nazar, hamma uchun ochiq qiladi va ta'lim sifatini oshirish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Masofaviy ta'limning asosiy vositalaridan biri o'quvchilarga virtual muhitda bilim olish va o'qituvchilar bilan muloqot qilish imkonini beruvchi onlayn platformalardir. Ushbu platformalar turli funktsiyalarni o'z ichiga oladi: video ma'ruzalar, interaktiv mashqlar, materiallarni muhokama qilish va guruh loyihalarini yakunlash uchun forumlar. Barcha o'quv materiallarini dunyoning istalgan nuqtasidan olish mumkin, bu ayniqsa jismoniy cheklovlar yoki geografik masofa tufayli an'anaviy ta'lim muassasalariga bora olmaydiganlar uchun foydalidir. Masofaviy ta'lim texnologiyalari tufayli talabalar o'qish vaqtini mustaqil tashkil etish imkoniyatiga ega. Ular o'zlari uchun qulay vaqtda, qulay sharoitda materiallarni o'rganishlari va topshiriqlarni bajarishlari mumkin. Bu, ayniqsa, ta'lim muassasalariga borishni qiyinlashtiradigan ishlaydigan yoki boshqa majburiyatlarga ega bo'lganlar uchun to'g'ri keladi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari ham o'qituvchilarga samarali ta'lim berish imkonini beradi. Ular interfaol darslar yaratishi, o'qitishning turli usullaridan foydalanishi va o'quvchilarga real vaqt rejimida fikr bildirishi mumkin. Barcha materiallar va ma'lumotlar elektron ko'rinishda saqlanishi tufayli o'qituvchilar talabalarning yutuqlarini tahlil qilishlari va eng yaxshi natijalarga erishish uchun o'quv dasturlarini moslashtirishlari mumkin. Ammo shuni yodda tutish kerakki, masofaviy ta'lim an'anaviy ta'limni to'liq almashtirmasligi kerak. Haqiqiy vaqtda o'qituvchilar va talabalar bilan o'zaro aloqa o'z qiymatiga ega va uni virtual muhitda to'liq qayta yaratib bo'lmaydi. Shu sababli, an'anaviy o'qitish usullarini masofaviy ta'lim texnologiyalari bilan integratsiyalash talabalarning o'qishi va rivojlanishi uchun yaxshi imkoniyatlarni ta'minlaydigan ajoyib kombinatsiyani yaratishi mumkin.

Masofaviy o'qitishdagi shaxsiy yo'naltirilgan yondoshuv Internet taqdim etayotgan ajoyib imkoniyatlarga suyangan holda o'quv jarayonining ta'lim darajasini sezilarli oshiradi. Masofaviy o'qitish jarayonini shunday pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish lozimki, talabalarning quyidagi imkoniyatlari shakllansin:

- ✓ aniq ilmiy yoki amaliy muammolarni yechishga tadbir etadigan zaruriy fundamental bilimlarni olish;
- ✓ bilish faoliyati jarayonida kelib chiqqan muammolarni do'stlar bilan hal etish;
- ✓ qo'yilgan masalalarni yechish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha axborot manbalari bilan ishlash;
- ✓ barcha mavjud muammolarni bartaraf etish, egallangan bilimlarni amaliyotda qo'llash;

- ✓ Internet texnologiyalardan foydalangan holda mustaqil kuzatishlar olib borish;
- ✓ o'z bilim darajalarni, erishilgan yutuqlarini baholash imkoniga ega bo'lish, o'z faoliyatini to'g'rilay olish.

Masofaviy ta'limning asosiy texnologiyalariga quyidagilarni kiritish mumkin:

INTERAKTIV texnologiyalar:

1. internet masofaviy ta'lim portali;
2. video va audio konferensiyalar;
3. elektron pochta orqali ta'lim;
4. internet orqali mustakil ta'lim olish;
5. uzoqdan boshqarish tizimlari;
6. onlayn simulyator va o'quv dasturlari;
7. test topshirish tizimlari.

INTERAKTIV bo'lmagan texnologiyalar:

1. video, audio va bosmaga chiqarilgan materiallar;
2. televizion va radio ko'rsatuvlar;
3. disklarda joylashgan dasturlar.

Video va audio konferensiyalar - bu Internet va boshqa telekommunikatsion aloqa kanallari yordamida ikkita, uzoqlashgan auditoriyalarni telekommunikatsion holatda bir- biri bilan bog'lab ta'lim olish yo'li. Video va audio konferensiyalar uchun katta xajmda maxsus texnika, yuqori tezlikga ega bo'lgan aloqa kanali va o'qitishni tashkil qilish uchun xizmat ko'rsatuvchi mutaxassislarni jalb etish talab etiladi.

Internet orqali mustaqil ta'lim olish - Internetdagi ko'pgina saytlarda joylashgan katta xajmdagi ma'lumotlar ustidan mustaqil ravishda ishlash va yangi bilimlar olish yo'li. Elektron pochta orqali ta'lim-ommaviy Internet xizmatlaridan foydalangan holda talaba va o'qituvchi o'rtasida xatlar orqali muloqot o'rnatib ta'lim olish yo'li. U yordamida xar xil test, vazifa, savol-javob va ko'rsatmalarni (matn, grafika, multimediya, dasturlar va boshqa ko'rinishda) yuborish hamda qabul qilish mumkin.

Masofadan boshqarish tizimlari - murakkab dastur, tizim va uskunalarni real holatda boshqarish va ularda ishlash imkoniyatlarini yaratuvchi maxsus tizimlar yordamida 16 bilim olish yo'li.

Masofadan boshqarish tizimlarining asosiy vazifasi talabaga faqatgina amaliy bilimlarni berishdan iborat bo'lishi mumkin. Zamonaviy dunyoda texnologik taraqqiyot turli faoliyat sohalarida, shu jumladan ta'limda tobora muhim va ahamiyatli bo'lib bormoqda. So'nggi yillarda axborot texnologiyalarining rivojlanishi va Internetdan keng foydalanish tufayli masofaviy ta'lim alohida mashhurlik va e'tirofga sazovor bo'ldi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari - bu o'quv jarayonini bir joyda, talabalar va o'qituvchilarning jismoniy ishtirokisiz masofadan turib amalga oshirish imkonini beruvchi vositalar va usullar majmuasidir. Ular onlayn ma'ruzalar va vebinarlar, elektron darsliklar va materiallar, interfaol topshiriqlar va o'z-o'zini baholash kabi elementlarni, shuningdek, turli platformalar va ilovalar orqali ta'lim jarayoni ishtirokchilari o'rtasida muloqot qilish va hamkorlik qilish imkoniyatini o'z ichiga oladi.

Ta'lim jarayonida masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish ko'plab afzalliklarga ega. Birinchidan, ular geografik va vaqt to'siqlarini engib o'tishga imkon beradi, chunki talabalar va o'qituvchilar dunyoning turli burchaklarida bo'lishlari va o'zlari uchun qulay vaqtda mashg'ulotlar o'tkazishlari mumkin. Shuningdek, masofaviy ta'lim talabalarga o'z vaqtini va o'rganish tezligini

mustaqil ravishda tashkil qilish imkoniyatini beradi, bu esa har bir talabaga yanada moslashuvchanlik va individual yondashuvga yordam beradi.

Bundan tashqari, masofaviy ta'lim texnologiyalari turli sabablarga ko'ra oddiy ta'lim muassasalariga bora olmaydigan odamlarga ta'lim olish imkoniyatini beradi. Bu nogironlar, to'liq vaqtli ishlar yoki oilaviy majburiyatlarni o'z ichiga olishi mumkin. Shunday qilib, masofaviy ta'lim ijtimoiy adolat va ta'limga inklyuziyani oshirishga yordam beradi. Biroq, barcha afzalliklariga qaramay, masofaviy ta'lim texnologiyalari ba'zi kamchiliklardan xoli emas. Jismoniy aloqa va shaxsiy mavjudligining etishmasligi ijtimoiy ko'nikmalarning shakllanishiga va shaxslararo munosabatlarning rivojlanishiga ta'sir qiladi. Bundan tashqari, mustaqillik va o'quv jarayoniga ochiqlik har doim ham talabalar uchun mavjud emas va qo'shimcha motivatsiya va tartibni talab qiladi.

Umuman olganda, masofaviy ta'lim texnologiyalari ta'lim jarayonini amalga oshirishning zamonaviy va samarali usuli hisoblanadi. Ular to'siqlarni engib o'tishga yordam beradi, ta'limni yanada qulay va inklyuziv qiladi va o'rganishni yanada moslashuvchan va individuallashtirishni ta'minlaydi. Ta'lim muassasalari va tashkilotlarida ushbu texnologiyalardan to'g'ri foydalanish ta'lim imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirish va sifatini oshirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, masofaviy ta'lim texnologiyalari zamonaviy ta'lim tizimini o'zgartiruvchi kuchli vositadir. Ular o'rganish uchun qulaylik va moslashuvchanlikni ta'minlaydi, o'quvchilarga o'z o'qishlarini mustaqil boshqarishga imkon beradi va o'qituvchilarga yanada samaraliroq bo'lishga imkon beradi. Ammo shuni yodda tutish kerakki, masofaviy ta'lim har tomonlama bo'lishi va optimal natijalarni ta'minlash uchun an'anaviy o'qitish usullari bilan o'zaro bog'liq bo'lishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA INTERNET MANBAALAR

1. Ergashevich, E. A. (2023). TALABA YOSHLAR MEDIASAVODXONLIGI-DAVR TALABI. *ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ*, 6(3).
2. Turakulov, O., & Ernazarov, A. (2023). TALABALARNING INTELLEKTUAL QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 3(11), 70-75.
3. Ergashevich, E. A. (2017). Implementation of Modern Pedagogical Technologies in the Process of Training Sessions. *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)*, 6(5), 37-47.
4. Ergashevich, E. A. (2023). Internet Tarmog 'I Xizmat Turlarining Zamonaviy Tahlili. *Journal of Innovation in Education and Social Research*, 1(3), 174-176.
5. https://www.researchgate.net/publication/348916562_MASOFAVIY_TA'LIM_TIZIMI
6. <https://www.samdu.uz/uz/news/17638>
7. <https://cyberleninka.ru/article/n/zamonaviy-ta-limda-masofaviy-o-qitish-tizimi>
8. <https://kompy.info/1-masofaviy-talim-tushunchasi-masofaviy-oqitish-usullari-masof-v2.html>
9. <https://cyberleninka.ru/article/n/oliy-ta-lim-muassasalarida-masofaviy-ta-limni-o-qitish-tizimlari-va-amaliy-imkoniyatlari>